



Compilation and testing of academic adjustment model based on perceived parenting styles with the mediation of psychological capital, quality of life and academic emotions

Mohammadreza Fallahnejad¹, Soqra Ebrahimi Qavam², Fariborz Dortaj³, Ahmad Borjali⁴, Noorali Farrokhi⁵

1. Ph.D Candidate in Educational Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. E-mail: Mrfn1350@yahoo.com

2. Associate Professor, Department of Educational Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. E-mail: Qavam.s2015@gmail.com

3. Professor, Department of Educational Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. E-mail: Dortaj@atu.ac.ir

4. Professor, Department of Clinical Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. E-mail: Borjali@atu.ac.ir

5. Associate Professor, Department of Clinical Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. E-mail: Farrokhinoorali@gmail.com

ARTICLE INFO

Article type:

Research Article

Article history:

Received 27 September 2022

Received in revised form 24 October 2022

Accepted 01 December 2022

Published Online 22 August 2024

Keywords:

academic adjustment,
parenting styles,
psychological capital,
quality of life,
academic emotions

ABSTRACT

Background: Research evidence indicates that several factors play a role in the academic adjustment of students, which due to the importance of parenting styles, psychological capital, quality of life and academic emotions, as well as the research gap in the field of providing a coherent model in this field, conducting more studies is necessary to It seems.

Aims: The purpose of the present study was to formulate and test the model of academic adjustment based on perceived parenting styles with the mediation of psychological capital, quality of life and academic emotions.

Methods: The present study was a description of the type of correlation studies using structural equations. The statistical population of this research included all the students of the third grade of the second high school for girls and boys of Fardis city (2537 people) in the academic year 2018-2019, of which 570 people were selected as a statistical sample based on the cluster sampling method. The data collection tools include 5 questionnaires of perceived parenting methods of McLone and Merrell (1998), quality of life questionnaire (Muntzari et al., 2014), Lutans et al. psychological capital questionnaire (2007), Pakran academic emotions questionnaire (2002) and the academic adjustment questionnaire of Sinha and Singh (1993). The data were analyzed by Pearson's correlation test and structural equations.

Results: The results showed that perceived parenting styles, psychological capital, quality of life and academic emotions have a direct and significant effect on academic adjustment ($P < 0.05$). Also, parenting styles perceived through mediating variables had an indirect and significant effect on academic adjustment ($P < 0.001$).

Conclusion: Based on the results of this study, it can be said that the structural model of the research has a good fit, and therefore, the use and application of this model in the problems of academic adjustment of students can be helpful to educational psychologists, teachers, managers, parents and education specialists.

Citation: Fallahnejad, M.R., Ebrahimi Qavam, S., Dortaj, F., Borjali, A., & Farrokhi, N. (2024). Compilation and testing of academic adjustment model based on perceived parenting styles with the mediation of psychological capital, quality of life and academic emotions. *Journal of Psychological Science*, 23(138), 1-16. [10.52547/JPS.23.138.1](https://doi.org/10.52547/JPS.23.138.1)

Journal of Psychological Science, Vol. 23, No. 138, 2024

© The Author(s). DOI: [10.52547/JPS.23.138.1](https://doi.org/10.52547/JPS.23.138.1)



✉ **Corresponding Author:** Soqra Ebrahimi Qavam, Associate Professor, Department of Educational Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

E-mail: Qavam.s2015@gmail.com, Tel: (+98) 9123947110

Extended Abstract

Introduction

The academic adjustment of students is influenced by various factors. One of the factors that can affect the academic adjustment of students is parenting methods, because many characteristics of a child are influenced by the personality characteristics and parenting methods of parents, and parents are based on models and ideals. Their culture brings up children in different ways. Research evidence showed that parenting has an effect on students' academic adjustment (Mohammadpour et al., 2019). On the other hand, the quality of life is considered an important issue in various fields such as psychology, economics, medicine and sociology. This broad concept is effective on various dimensions of a person, including physical, mental and psychological. Quality of life is related to a person's satisfaction with life issues, which is considered important from the person's point of view, and what is valuable is the quality of life and not just its quantity (Alavi et al., 2009). According to studies, quality of life is also one of the effective factors that can overshadow academic adaptation. In addition to that, another effective factor in academic adaptation and following that people's tendency to study, learn and succeed in academic performance is psychological capital, which has characteristics such as a person's belief in his abilities to achieve success, having perseverance in pursuing goals. It is defined as creating positive documents about oneself and enduring problems (Lutans et al., 2006). On the other hand, the influence of emotions in educational fields is widespread, for example, these emotions in the performance and academic learning of learners by changing the dopamine level of the brain and the effect on long-term memory, attention processes and cognitive forces attract the attention of learners in learning situations or They cause different states of information processing and problem solving processes and facilitate self-regulation (Farsijani et al., 1401). Considering the importance of academic compatibility, especially in a city like Fardis, where a large part of its population is made up of immigrants, and the lack of awareness of parents, students, and educators about the direct and indirect effects of

individual variables, in this research, The researcher should seek to provide a psychological model to be able to examine the causal model of academic adjustment based on perceived parenting methods, psychological capital, quality of life and academic emotions. Therefore, the research problem is expressed as follows: Is the model of academic adjustment based on perceived parenting methods with the mediation of psychological capital variables, quality of life and academic emotions having a good fit?

Method

The method of the present research was correlation of structural equation modeling. The statistical population included all students of the third grade of second high school for girls and boys in Fardis city in the academic year of 2016-2017. A total of 580 students were selected as a sample using cluster random sampling. The research questionnaires included McLone and Merrell's (1998) perceived parenting styles, which had 30 items and 3 authoritarian, authoritarian, and permissive styles, and were on a 5-point Likert scale ranging from 1 to 5. 36-item quality of life questionnaire with 8 components, Lutans et al.'s psychological capital questionnaire (2007) with 24 questions and 4 subscales with a 5-option Likert scale from completely disagree (1) to completely agree (5), Pakran et al.'s academic emotions questionnaire (2002) with 43 items and 7 subscales and a Likert scale of 5 options from 1=completely disagree to 5=completely agree and Sinha and Singh's (1993) academic adjustment questionnaire with 60 questions and 3 subscales and a yes and no spectrum are other questionnaires of this research. They were. Finally, the collected data were analyzed using Pearson's correlation test and structural equation method with the help of SPSS and LISREL software.

Results

In this research 570 people participated. Due to the fact that this study was conducted in the third grade of high school, age, field and school were in the form of a class that was the same for all people. In the following, the results related to descriptive findings and correlation between variables are presented.

Table 1. Descriptive Indices and Correlation Matrix of Research Variable

Variable	1	2	3	4	5	6	7
1. Academic adjustment	1						
2. democratic style	-0.430*	1					
3. Authoritative style	0.572*	-0.721*	1				
4. Autocratic style	-0.413*	0.549*	-0.588*	1			
5. Psychological capital	0.582*	-0.450*	0.475*	-0.368*	1		
6. Quality of life	0.563*	-0.463*	0.521*	-0.426*	0.572*	1	
7. Academic Emotions	0.570*	-0.482*	0.496*	-0.412*	0.543*	0.510*	1
Mean	13.12	36.17	39.12	32.26	26.62	78.82	98.36
Standard Deviation	5.12	6.22	5.43	4.11	6.87	10.56	14.75
Skewness	0.453	0.752	0.663	0.450	0.652	0.773	0.369
Kurtosis	0.821	0.589	0.671	0.638	0.531	0.644	0.586

* $p < 0.01$

As can be seen above, there is a significant relationship between the variables at the $P < 0.01$ level. Also, in order to examine the research model, the structural equation method was used, and the results of the analysis showed that all three mediating variables, i.e., psychological capital, quality of life, and academic emotions, were able to mediate the relationship between parenting styles and academic adjustment. It is worth mentioning that all the direct and indirect paths between the variables were significant, which means that the research model has a good fit with the data.

Conclusion

The purpose of this research was to develop and test the academic adjustment model based on perceived parenting styles with the mediation of psychological capital, quality of life and academic emotions. The results of the study showed that all direct and indirect paths between the research variables were significant. In the explanation of these findings, it can be said that in the explanation of this research finding, it can be said that having high psychological capital enables students to cope better with stressful situations, to be less stressed, and to have high strength against problems and less affected by daily events. From this point of view, such people show higher academic enthusiasm in the face of conflict issues and achieve more success. Also, academic adaptation is a special aspect of the general concept of adaptation, which studies the issue of adapting a person to the course and field of study, the educational environment and its requirements, and is an effective factor in academic progress and success, increasing

satisfaction and the quality of academic life on the other hand, lack of academic compatibility can lead to depression, feeling of loneliness and decrease in the quality of academic life. Academic adjustment in students is influenced by many factors such as educational, personal, social, etc. When students have positive experiences at school, they enjoy their learning and can gain the support of teachers and other students and peers, and based on this, teacher-student relationships, academic success, and the feeling of excitement and enjoyment of learning, among others. It is the factors that play a role in increasing the academic and social quality of students. In general, the results of this study showed that the research model has a good fit and parents and other professionals can use the authoritative parenting method to improve psychological capital, quality of life, academic excitement and as a result the academic adjustment of students from the results of this study and the model to use.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article extracted from the Phd dissertation of the first author in department of educational psychology at, Allameh Tabataba'i University which has been approved.

Funding: This study was conducted as a Ph.D thesis with no financial support.

Authors' Contribution: The first author was the student and senior author, the second and third were the supervisors and the forth and fifth were the advisors.

Conflict of Interest: the authors declare no conflict of interest for this study.

Acknowledgments: I would like to appreciate the participants who contributed to this research.



تدوین و آزمون مدل سازگاری تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزندپروری ادراک‌شده با میانجی‌گری سرمایه روانشناختی، کیفیت زندگی و هیجان‌های تحصیلی

محمدرضا فلاح‌نژاد^۱، صغری ابراهیمی‌قوام^{۲*}، فریبرز درتاج^۳، احمد برجعلی^۴، نورعلی فرخی^۵

۱. دانشجوی دکتری تخصصی روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۲. دانشیار، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۳. استاد، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۴. استاد، گروه روانشناسی بالینی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۵. دانشیار، گروه سنجش و اندازه‌گیری، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۱/۰۷/۰۵

بازنگری: ۱۴۰۱/۰۸/۰۲

پذیرش: ۱۴۰۱/۰۹/۱۰

انتشار برخط: ۱۴۰۳/۰۶/۰۱

کلیدواژه‌ها:

سازگاری تحصیلی،
سبک‌های فرزندپروری،
سرمایه روانشناختی،
کیفیت زندگی،
هیجان‌های تحصیلی

زمینه: شواهد پژوهشی حاکی از آن است که عوامل متعددی در سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان نقش دارد که با توجه به اهمیت سبک‌های فرزندپروری، سرمایه روانشناختی، کیفیت زندگی و هیجان‌های تحصیلی و همچنین شکاف تحقیقات در زمینه ارائه یک الگوی منسجم در این زمینه، انجام مطالعات بیشتر ضروری به نظر می‌رسد.

هدف: هدف پژوهش حاضر تدوین و آزمون مدل سازگاری تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزندپروری ادراک‌شده با میانجی‌گری سرمایه روانشناختی، کیفیت زندگی و هیجان‌های تحصیلی بود.

روش: پژوهش حاضر توصیفی از نوع مطالعات همبستگی به شیوه معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع سوم متوسطه دوم دخترانه و پسرانه شهرستان فردیس (۲۵۳۷ نفر) در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۹۹ بود که تعداد ۵۷۰ نفر به‌عنوان نمونه آماری بر اساس روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل ۵ پرسشنامه شیوه‌های فرزندپروری ادراک‌شده مک‌لون و مرل (۱۹۹۸)، پرسشنامه کیفیت زندگی (منتظری و همکاران، ۱۳۸۴)، پرسشنامه سرمایه روانشناختی لوتانز و همکاران (۲۰۰۷)، پرسشنامه هیجان‌های تحصیلی پکران (۲۰۰۲) و پرسشنامه سازگاری تحصیلی سینها و سینگ (۱۹۹۳) بود. داده‌ها با آزمون همبستگی پیرسون و معادلات ساختاری تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد سبک‌های فرزندپروری ادراک‌شده، سرمایه روانشناختی، کیفیت زندگی و هیجان‌های تحصیلی بر سازگاری تحصیلی اثر مستقیم و معنی‌داری دارند ($P < ۰/۰۵$). همچنین سبک‌های فرزندپروری ادراک‌شده از طریق متغیرهای میانجی اثر غیرمستقیم و معنی‌داری بر سازگاری تحصیلی داشت ($P < ۰/۰۰۱$).

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج این مطالعه می‌توان گفت مدل ساختاری پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار است و لذا استفاده و بکارگیری این مدل در مسائل سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان می‌تواند به روانشناسان تربیتی، معلمان، مدیران، والدین و متخصصان تعلیم و تربیت کمک‌کننده باشد.

استاد: فلاح‌نژاد، محمدرضا؛ ابراهیمی‌قوام، صغری؛ درتاج، فریبرز؛ برجعلی، احمد؛ و فرخی، نورعلی (۱۴۰۳). تدوین و آزمون مدل سازگاری تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزندپروری ادراک‌شده با میانجی‌گری سرمایه روانشناختی، کیفیت زندگی و هیجان‌های تحصیلی. مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۳، شماره ۱۳۸، ۱-۱۶.

مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۳، شماره ۱۳۸، ۱۴۰۳. DOI: [10.52547/JPS.23.138.1](https://doi.org/10.52547/JPS.23.138.1)



✉ نویسنده مسئول: صغری ابراهیمی‌قوام، دانشیار، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

رایانامه: Qavam.S2015@gmail.com تلفن: ۰۹۱۲۳۹۴۷۱۱۰

مقدمه

سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان تحت تأثیر عوامل مختلف قرار دارد یکی از عواملی که می‌تواند بر سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان تأثیرگذار باشد شیوه‌های فرزندپروری والدین است، چرا که بسیاری از ویژگی‌های کودک تحت تأثیر ویژگی‌های شخصیتی و شیوه‌های فرزندپروری والدین است و والدین بر اساس الگوها و آرمان‌های فرهنگی خود کودکان را به شیوه‌های گوناگون پرورش می‌دهند. بنابراین، شیوه‌های تربیت و چگونگی بارآوردن فرزندان در دوران کودکی بسیار حائز اهمیت بوده و سازگاری فرزندان بستگی به شیوه فرزندپروری آنان در دوران کودکی دارد (محمدپور و همکاران، ۱۳۹۹). با توجه به اینکه والدین از نظر رفتار با فرزندان و شیوه‌های فرزندپروری دارای سبک‌های متفاوتی می‌باشند، محققین نشان داده‌اند که الگوهای رفتاری متقابل فرزند-والدین از مهم‌ترین متغیرهای مؤثر در تحول بعدی کودک است (بلیاد و همکاران، ۱۳۹۸). دایانا بامریند (۱۹۹۱) در یک رشته تحقیقات با مشاهده‌ی تعامل‌های والدین با فرزندان پیش‌دبستانی در خانه و آزمایشگاه اطلاعات فراوانی را در مورد شیوه‌های فرزندپروری گردآوری کرد و معلوم شد که فرزندپروری دو جنبه گسترده دارد. جنبه اول پر توقع بودن است. برخی از والدین معیارهای عالی برای فرزندانشان مقرر می‌کنند و از آن‌ها توقع دارند که این معیارها را برآورده سازند. والدین دیگر توقع خیلی کمی دارند و به ندرت سعی می‌کنند رفتار فرزندان خود را تحت تأثیر قرار دهند، جنبه دوم پاسخ‌دهی است. برخی از والدین نسبت به فرزندان خود پذیرا هستند و به درخواست‌های آن‌ها پاسخ می‌دهند، آن‌ها غالباً به بحث و گفتگو با فرزندانشان می‌پردازند، برخی از والدین هم طردکننده و بی‌اعتنا هستند، پژوهش‌های بامریند بر سه شیوه استبدادی، اقتداری و آسان‌گیر متمرکز است. چهارمین شیوه یعنی شیوه طردکننده را محققین دیگر مورد مطالعه قرار داده‌اند.

یافته‌های بامریند (۱۹۹۱) نشان داد که فرزندان دارای والدین مقتدر بسیار خوب پرورش می‌یابند، آن‌ها شاد و سر حال هستند. در تسلط‌یابی بر تکالیف جدید اعتماد به نفس دارند و خودگردان هستند. همچنین کودکان دارای والدین مستبد، مضطرب، گوشه‌گیر و ناخشنود بودند وقتی که آن‌ها با همسالانشان تعامل می‌کردند، در صورت ناکافی با خصومت، واکنش نشان می‌دادند. والدینی که از سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه استفاده می‌کنند،

مهرورز و پذیرا هستند، ولی متوقع نیستند و از هرگونه اعمال کنترل، خودداری می‌کنند، والدین آسان‌گیر به فرزندان خود اجازه می‌دهند که در هر سنی که هستند خودشان تصمیم بگیرند در حالی که هنوز قادر به انجام این کار نیستند، بامریند دریافت که فرزندان والدین آسان‌گیر، خیلی ناپخته هستند، آن‌ها در کنترل تکانه‌هایشان مشکل داشتند و وقتی از آن‌ها می‌خواستند کاری را انجام دهند که با تمایلاتشان مغایر بود اطاعت نمی‌کردند و همچنین این فرزندان بسیار پر توقع و وابسته به بزرگترها بودند (کوپنز و کلومنز، ۲۰۱۹).

یکی دیگر از عواملی که به نظر می‌رسد نقش مؤثری در سازگاری تحصیلی دارد، کیفیت زندگی است. کیفیت زندگی یک موضوع مهم در رشته‌های مختلف از جمله روانشناسی، اقتصاد، پزشکی و جامعه‌شناسی محسوب می‌شود. این مفهوم گسترده بر ابعاد گوناگون فرد اعم از جسمی، روحی و روانی مؤثر است. کیفیت زندگی به رضایتمندی فرد از مسائل زندگی مربوط می‌شود که از نظر فرد مهم تلقی می‌گردد و آنچه که ارزشمند است کیفیت زندگی می‌باشد و نه صرفاً کمیت آن (علوی و همکاران، ۱۳۸۹). هر چند که طی سه دهه اخیر مفهوم کیفیت زندگی به طور فزاینده‌ای، مرکز توجه پژوهش‌هایی در زمینه‌های آموزش و پرورش، آموزش و پرورش خاص و مراقبت‌های بهداشتی (جسمانی و رفتاری)، خدمات اجتماعی (ناتوانی‌ها و سالخوردگی) و خانواده قرار گرفته است، اما بحث در مورد کیفیت زندگی موضوع تازه‌ای نیست. قدمت آن (به منزله رفاه یا خوشبختی) به دوران افلاطون و ارسطو باز می‌گردد (علاقیند و همکاران، ۱۳۹۹). سازمان بهداشت جهانی (WHO) هماهنگی فهم افراد از خودشان در زندگی، بافت فرهنگی و نظام ارزش‌هایی که در آن زندگی می‌کنند را با اهداف، انتظارات، معیارها و تمایلاتشان کیفیت زندگی می‌داند (احمدی کتاب، ۲۰۱۱). تورانس معتقد است که کیفیت زندگی مفهومی وسیع دارد که تمامی جنبه‌های زندگی فعلی فرد را در بر می‌گیرد. این جنبه‌ها شامل موفقیت فرد در رسیدن به شرایط خاص یا موقعیتی از پیش تعیین شده و نیز تجربه کنونی احساس سلامتی و رضایتمندی فردی می‌شود. کیفیت زندگی دانش‌آموزان در تعامل با شرایطی است که آنان در آن زندگی می‌کنند. در نگاهی کلی می‌توان این شرایط را به بخش‌های عمده‌ای مانند محیط یادگیری، مسکن، برنامه‌های درسی، فعالیت‌های اجتماعی، بهداشت عمومی، روابط بین فردی، فعالیت‌های فوق برنامه، امکانات فردی، تعطیلات

آخر هفته و تعطیلات طولانی‌تر تقسیم نمود. با توجه به آنچه گفته شد می‌توان گفت بین کیفیت زندگی و سطوح سازگاری از جمله سازگاری تحصیلی رابطه وجود دارد. بدیهی است درک میزان رابطه میان سطوح کیفیت زندگی بر سازگاری دانش‌آموزان در سال‌های ابتدایی تحصیل می‌تواند تأثیر بسزایی در روند تحصیل آن‌ها در مقاطع بعدی داشته باشد (پارک و کیم، ۲۰۱۵).

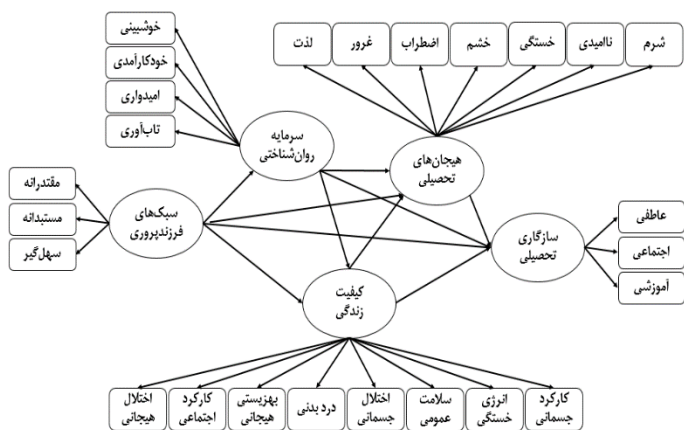
علاوه بر این، بررسی ادبیات تحقیق و نظریه‌های موجود نشان می‌دهد که پیشرفت‌های تحصیلی متأثر از توانایی‌های شناختی است و از آن به عنوان بهترین پیش‌بینی‌کننده موفقیت تحصیلی نام برده می‌شود (محبی و همکاران، ۱۳۹۳). یکی از مفاهیم مهم روانشناسی مثبت‌نگر که در سال‌های اخیر مورد توجه جدی قرار گرفته، مفهوم سرمایه روانشناختی^۱ است. از این‌رو، یکی دیگر از عوامل مؤثر در سازگاری تحصیلی و در پی آن گرایش افراد به مطالعه، یادگیری و موفقیت در عملکرد تحصیلی، سرمایه روانشناختی می‌باشد (نریمانی و همکاران، ۱۳۹۳). سرمایه روانشناختی با ویژگی‌هایی از قبیل باور فرد به توانایی‌هایش برای دستیابی به موفقیت، داشتن پشتکار در دنبال کردن اهداف، ایجاد اسنادهای مثبت درباره خود و تحمل کردن مشکلات تعریف می‌شود (لوتانز و همکاران، ۲۰۰۶). سرمایه روانشناختی یک وضعیت توسعه‌ای و یک رویکرد واقع‌گرا و انعطاف‌پذیر نسبت به زندگی است که از چهار سازه پایداری در راه هدف و در صورت لزوم تغییر مسیر رسیدن به هدف برای دستیابی به موفقیت (امید)، داشتن اسناد مثبت درباره موفقیت حال و آینده (خوش‌بینی)، پایداری زمان مواجهه با سختی‌ها و مشکلات برای دستیابی به موفقیت (تاب‌آوری) و متعهد شدن و انجام و تلاش لازم برای موفقیت در کارها و وظایف چالش‌برانگیز تشکیل می‌شود (محبی و همکاران، ۱۳۹۳). بنابراین، برخوردار بودن از سرمایه روانشناختی افراد را قادر می‌سازد تا علاوه بر مقابله بهتر در برابر موقعیت‌های استرس‌زا، کمتر دچار تنش شده، در برابر مشکلات از توان بالایی برخوردار باشند، به دیدگاه روشنی در مورد خود برسند و کمتر تحت تأثیر وقایع روزانه قرار بگیرند (نریمانی و همکاران، ۱۳۹۳). از این‌رو، انتظار می‌رود دانش‌آموزانی که از سرمایه روانشناختی بالاتری برخوردارند از سازگاری تحصیلی بالاتری نیز برخوردار باشند.

^۱ Psychological Capital

هیجان‌ها را مجموعه‌ای از فرایندهای روانشناختی مرتبط با هم توصیف می‌کنند که شامل عواطف، شناخت و مؤلفه‌های انگیزشی، روانشناختی و واکنش‌های فیزیولوژی است. مثلاً در هیجان اضطراب امتحان، شاهد احساس تشویش و ناراحتی (بعد عاطفی)، نگرانی (شناختی)، تمایل به اجتناب (انگیزشی) و حالات چهره و برخی واکنش‌های فیزیولوژیکی هستیم. همچنین، بیان می‌شود که هیجان‌های تحصیلی هیجان‌هایی هستند که به طور مستقیم به فعالیت‌های تحصیلی یا نتایج تحصیلی گره خورده‌اند (نیکدل و همکاران، ۱۳۹۲). بنابر تجارب دانش‌آموختگان، موقعیت‌های آموزشی دارای تنوع غنی از هیجان‌ها است و پژوهش‌های بنیادی در روانشناسی و علوم عصب‌شناختی نشان داده است که هیجان‌ها پایه مهم یادگیری، حافظه، انگیزش، رشد، سلامت روانشناختی و کنش‌های ایمنی عصبی هستند (پکران و همکاران، ۲۰۰۲). از سوی دیگر، تأثیر هیجان‌ها در زمینه‌های تربیتی فراگیر است، به عنوان مثال، این هیجان‌ها در عملکرد و یادگیری تحصیلی یادگیرندگان با تغییر سطح دوپامین مغز و اثر بر روی حافظه درازمدت، فرایندهای توجه و نیروهای شناختی باعث جلب توجه یادگیرندگان در موقعیت‌های یادگیری و یا موجب حالت‌های متفاوتی از فرآیندهای پردازش اطلاعات و حل مسئله و تسهیل خودتنظیمی می‌شوند (فارسی‌جانی و همکاران، ۱۴۰۱).

بنابراین، از آنجایی که هیجان‌های تحصیلی متغیری مهم و اساسی در تعلیم و تربیت و سایر زمینه‌های مربوطه به شمار می‌آید، نشان دادن نقش حیاتی آن در زمینه‌های گوناگون تحصیلی ضروری است. در این زمینه اگرچه مطالعات متعددی به بررسی عوامل مؤثر بر سازگاری تحصیلی پرداخته‌اند و یا مطالعاتی متعدد به بررسی رابطه هر یکی از متغیرهای مورد نظر (شیوه‌های فرزندپروری ادراک‌شده، سرمایه روانشناختی، کیفیت زندگی و هیجان‌های تحصیلی) با سازگاری تحصیلی به صورت جداگانه پرداخته‌اند، اما مطالعه‌ای که عوامل نامبرده را به صورت همزمان مورد بررسی قرار داده باشد، وجود ندارد و این مطالعه می‌کوشد تا نارسایی‌های موجود در این زمینه را جبران نماید. به عنوان نمونه عالی‌پور (۱۳۹۱) به طور خاص تنها به بررسی رابطه سازگاری تحصیلی و شیوه‌های فرزندپروری پرداخته که نتایج حاکی از معنی‌داری این متغیرها بود. محبی و همکاران (۱۳۹۲) نشان دادند که بین سرمایه روانشناختی با سازگاری تحصیلی رابطه معنی‌داری وجود

دارد. ادگرتون و همکاران (۲۰۱۲) رابطه شاخص‌های کیفیت زندگی و سازگاری تحصیلی را مطالعه نموده‌اند؛ نیکدل و همکاران (۱۳۹۲) نیز به بررسی هیجان‌های مختلف تحصیلی با سازگاری پرداخته‌اند و همبستگی این متغیرها را با یکدیگر تأیید نمودند، در حالی که مطالعه‌ای که همه این عوامل را همزمان مورد بررسی قرار داده باشد، وجود ندارد. بنابراین، با توجه به اهمیت سازگاری تحصیلی به ویژه در شهرستانی مانند فردیس که بخشی زیادی از جمعیت آن را افراد مهاجر تشکیل می‌دهند و عدم آگاهی والدین و دانش‌آموزان و فرهنگیان از اثرگذاری تک تک متغیرها به صورت مستقیم و غیرمستقیم موجب شده تا در این پژوهش، پژوهشگر به دنبال آرایه یک مدل روانشناختی باشد تا بتواند مدل علی سازگاری تحصیلی را بر اساس شیوه‌های فرزندپروری ادراک شده، سرمایه روانشناختی، کیفیت زندگی و هیجان‌های تحصیلی بررسی کند. لذا مساله تحقیق اینگونه بیان می‌شود: آیا مدل سازگاری تحصیلی بر اساس شیوه‌های فرزندپروری ادراک شده با میانجی‌گری متغیرهای سرمایه روانشناختی، کیفیت زندگی و هیجان‌های تحصیلی از برازش مطلوبی برخوردار است؟



شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: روش پژوهش حاضر همبستگی از نوع مدلیابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع سوم متوسطه دوم دخترانه و پسرانه شهرستان فردیس در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ بود که در مدارس شاهد، نمونه دولتی، عادی و

غیردولتی و هیئت امنایی درس می‌خوانند. با توجه به تعداد کلیه دانش‌آموزان مقطع سوم متوسطه دوم دخترانه و پسرانه شهرستان فردیس و بر اساس فرمول کوکران تعداد نمونه آماری تعیین شده است. بر این اساس، نمونه مورد پژوهش شامل ۵۸۰ نفر از دانش‌آموزان تعیین شده است که از طریق روش تصادفی خوشه‌ای بر اساس نوع مدارس (شاهد، نمونه دولتی، عادی، غیردولتی و هیئت امنایی) انتخاب شدند. معیارهای ورود به تحقیق عبارت بود از: رضایت آگاهانه و نبود مشکلات و اختلالات رشدی و معیارهای خروج از مطالعه نیز شامل اختلالات رشدی، ابزارهای ناقص و عدم ادامه همکاری با پژوهش‌گران بود. روند اجرای پژوهش به این صورت بود که طرح پژوهش در شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه علامه طباطبائی مطرح شد و سپس نمونه مورد نظر انتخاب و هدف پژوهش برای آن‌ها بیان شد و سپس پرسشنامه‌های پژوهش در اختیار آن‌ها قرار داده شد و از آن‌ها خواسته شد با دقت تکمیل کنند. اطلاعات به صورت گروهی و در محل تحصیل دانش‌آموزان جمع‌آوری شد. در مورد مسائل اخلاقی پژوهش نیز به دانش‌آموزان اطمینان داده شد که گمنامی در تکمیل ابزارها لحاظ شده و رازداری و محرمانه بودن اطلاعات حفظ می‌شود. داده‌های گردآوری شده با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و روش معادلات ساختاری به کمک نرم‌افزار SPSS و LISREL مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

ب) ابزار

پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری ادراک شده^۱: این پرسشنامه را مکلون و مررل در سال ۱۹۹۸ بر اساس شاخص‌های سبک والدینی بامریند طراحی کردند. این پرسشنامه شامل ۳۰ گویه و ۳ سبک مقتدرانه، استبدادی و سهل‌گیر می‌باشد. این پرسشنامه بر روی یک طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵ قرار دارد. مکلون و مررل (۱۹۹۸) میزانی روایی محتوایی ابزار را مطلوب گزارش کردند و میزان پایایی ابزار را به روش آلفای کرونباخ برای سبک مقتدرانه ۰/۸۸، سبک استبدادی ۰/۷۶ و برای سبک سهل‌گیر ۰/۸۱ گزارش کردند. این ابزار در ایران توسط مهرداد صدر و همکاران (۱۳۹۷) مورد رواسازی قرار گرفت که میزان روایی ابزار را مناسب گزارش کردند و ساختار سه عاملی در نمونه ایرانی تأیید

^۱. Perceived Parenting Styles Survey

دارد. پکران و همکاران (۲۰۰۲) نشان داده‌اند که آلفای کرونباخ محاسبه شده برای پرسشنامه از ۰/۷۵ تا ۰/۹۵ بدست آمد. این پرسشنامه در ایران توسط کدیور و همکاران (۱۳۸۸) مورد رواسازی قرار گرفت. ساختار عاملی پرسنامه در نمونه ایرانی تأیید شد و میزان پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۷۴ تا ۰/۸۶ بدست آمد.

پرسشنامه سازگاری تحصیلی: این ابزار به منظور اندازه‌گیری سازگاری دانش‌آموزان دبیرستانی توسط سینها و سینگ (۱۹۹۳) طراحی شده است. ابزار دارای ۶۰ سؤال می‌باشد که سؤالات را به دو صورت بله و خیر مورد ارزیابی قرار می‌دهد. پرسشنامه دارای سه خرده‌مقیاس سازگاری اجتماعی، عاطفی و آموزشی است. در واقع این پرسشنامه میزان ناسازگاری دانش‌آموزان را نشان می‌دهد و با استنباط از این میزان می‌توان سازگاری آن‌ها را بدست آورد. برای نمره‌گذاری این ابزار به پاسخ‌هایی که نشان‌دهنده سازگاری است نمره صفر داده می‌شود و پاسخ خیر به سایر سؤالات هم نمره صفر می‌گیرند و به سایر پاسخ‌ها نمره یک داده می‌شود. پایدار و همکاران (۱۳۹۷) پرسشنامه سازگاری تحصیلی را در پژوهش خود استفاده کرده که میزان پایایی و آلفای کرونباخ را برای سازگاری اجتماعی ۰/۶۶، سازگاری عاطفی ۰/۷۱ و سازگاری آموزشی ۰/۶۰ گزارش کردند.

یافته‌ها

در این پژوهش ۵۷۰ نفر شرکت داشتند. با توجه به اینکه این مطالعه در مقطع سوم دبیرستان انجام شده و انتخاب نمونه به صورت نمونه‌گیری طبقه‌ای بوده است، اطلاعات توصیفی برای هر مدرسه و هر رشته (ریاضی فیزیک، علوم تجربی و علوم انسانی) به صورت یکسان توزیع شده است، اما در جمع‌آوری پرسشنامه‌های پاسخ داده شده اندکی تغییر ایجاد شده و در برخی از مدارس مورد بررسی، تعداد پرسشنامه‌های برگشت داده شد. افزون بر آن نتایج آماره‌های توصیفی و ماتریس همبستگی مربوط به متغیرهای پژوهش در جدول زیر آمده است.

شد. همچنین پایایی این ابزار را به روش آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۵۳ تا ۰/۷۵ و به روش بازآزمایی ۰/۶۵ گزارش کردند.

پرسشنامه کیفیت زندگی (SF-36): این پرسشنامه یکی از معتبرترین ابزارها در زمینه سنجش کیفیت زندگی می‌باشد که دارای ۳۶ گویه با ۸ زیرمقیاس مختلف سلامت، شامل سلامت عمومی ۵ گویه، کارکرد جسمانی ۱۰ گویه، اختلال نقش بخاطر سلامت جسمی ۴ گویه، اختلال نقش بخاطر سلامت هیجانی ۳ گویه، درد بدنی ۲ گویه، کارکرد اجتماعی ۲ گویه، بهزیستی هیجانی ۴ گویه و انرژی/خستگی ۵ گویه است. پرسشنامه دارای طیف لیکرت‌های متفاوتی است. در مطالعه‌ای که یانگ و همکاران (۲۰۱۶) انجام دادند به این نتایج دست یافتند که ابزار از روایی مطلوبی برخوردار است. همچنین میزان پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۷۰ تا ۰/۸۸ گزارش شد. این ابزار در ایران توسط منتظری و همکاران (۱۳۸۴) مورد رواسازی قرار گرفت. نتایج نشان داد بین مؤلفه‌های کیفیت زندگی و نمره کل همبستگی بالای ۰/۴ بدست آمد. همچنین میزان پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۴۵ تا ۰/۸۳ گزارش شد. پرسشنامه سرمایه روانشناختی^۱ (PCQ): این ابزار در سال ۲۰۰۷ توسط لوتانز و همکاران ساخته شد که دارای ۲۴ سؤال و ۴ خرده‌مقیاس امید (سؤالات ۷ تا ۱۲)، خوش‌بینی (سؤالات ۱۸ تا ۲۴)، خودکارآمدی (سؤالات ۱ تا ۶) و تاب‌آوری (سؤالات ۱۳ تا ۱۸) بوده که سهم هر خرده‌مقیاس ۶ سؤال است. نمره‌گذاری این ابزار به صورت طیف لیکرت ۵ تایی از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) است. لوتانز و همکاران (۲۰۰۷) همسانی درونی این ابزار را با استفاده از آلفای کرونباخ برای چهار نمونه متفاوت چنین به دست آوردند: امید (۰/۷۲، ۰/۷۵، ۰/۸۰ و ۰/۷۶)، خوش‌بینی (۰/۷۴، ۰/۶۹، ۰/۷۶ و ۰/۷۹)، خودکارآمدی (۰/۷۵، ۰/۸۴، ۰/۸۵ و ۰/۷۵) و تاب‌آوری (۰/۷۱، ۰/۷۱، ۰/۶۶ و ۰/۷۲). این ابزار در ایران رواسازی شده و میزان آلفای کرونباخ خودکارآمدی، امید، تاب‌آوری و خوش‌بینی به ترتیب برابر با ۰/۹۱، ۰/۸۹، ۰/۸۳ و ۰/۷۰ به دست آمد (گل‌پرور و همکاران، ۱۳۹۲).

پرسشنامه هیجان‌های تحصیلی پکران (AEQ): این پرسشنامه توسط پکران و همکاران (۲۰۰۲) طراحی شد. این پرسشنامه از نوع خودگزارشی و مداد-کاغذی است که دارای ۴۳ گویه و ۷ خرده‌مقیاس است. پرسشنامه بر روی یک طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای از کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵ قرار

^۱. Psychological capital questionnaire

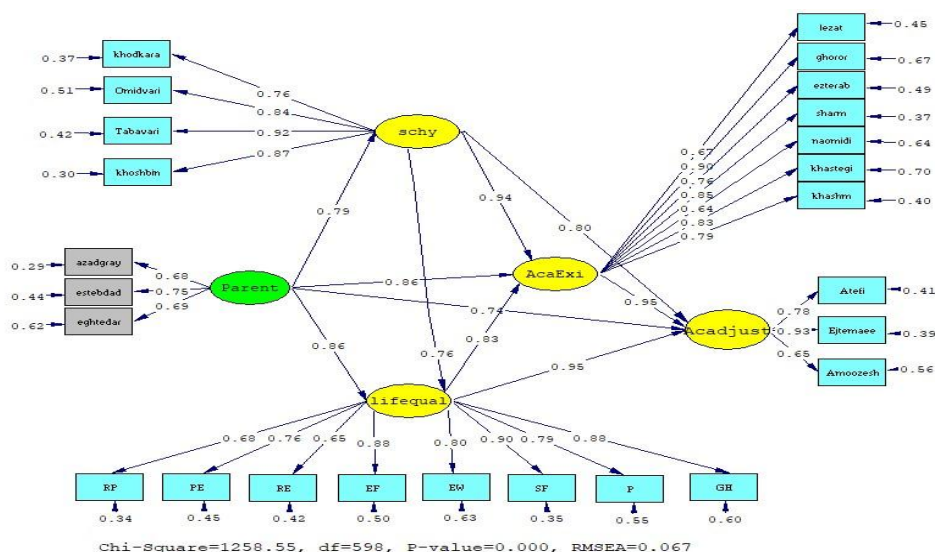
جدول ۱. شاخص‌های توصیفی و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱. سازگاری تحصیلی	۱						
۲. سبک سهل‌گیر	-۰/۴۳۰**	۱					
۳. سبک مقتدرانه	۰/۵۷۲**	-۰/۷۲۱**	۱				
۴. سبک مستبدانه	-۰/۴۱۳**	۰/۵۴۹**	-۰/۵۸۸**	۱			
۵. سرمایه روانشناختی	۰/۵۸۲**	-۰/۴۵۰**	۰/۴۷۵**	-۰/۳۶۸**	۱		
۶. کیفیت زندگی	۰/۵۶۳**	-۰/۴۶۳**	۰/۵۲۱**	-۰/۴۲۶**	۰/۵۷۲**	۱	
۷. هیجان‌های تحصیلی	۰/۵۷۰**	-۰/۴۸۲**	۰/۴۹۶**	-۰/۴۱۲**	۰/۵۴۳**	۰/۵۱۰**	۱
میانگین	۱۳/۱۲	۳۶/۱۷	۳۹/۱۲	۳۲/۲۶	۲۶/۶۲	۷۸/۸۲	۹۸/۳۶
انحراف معیار	۵/۱۲	۶/۲۲	۵/۴۳	۴/۱۱	۶/۸۷	۱۰/۵۶	۱۴/۷۵
کجی	۰/۴۵۳	۰/۷۵۲	۰/۶۶۳	۰/۴۵۰	۰/۶۵۲	۰/۷۷۳	۰/۳۶۹
کشیدگی	۰/۸۲۱	۰/۵۸۹	۰/۶۷۱	۰/۶۳۸	۰/۵۳۱	۰/۶۴۴	۰/۵۸۶

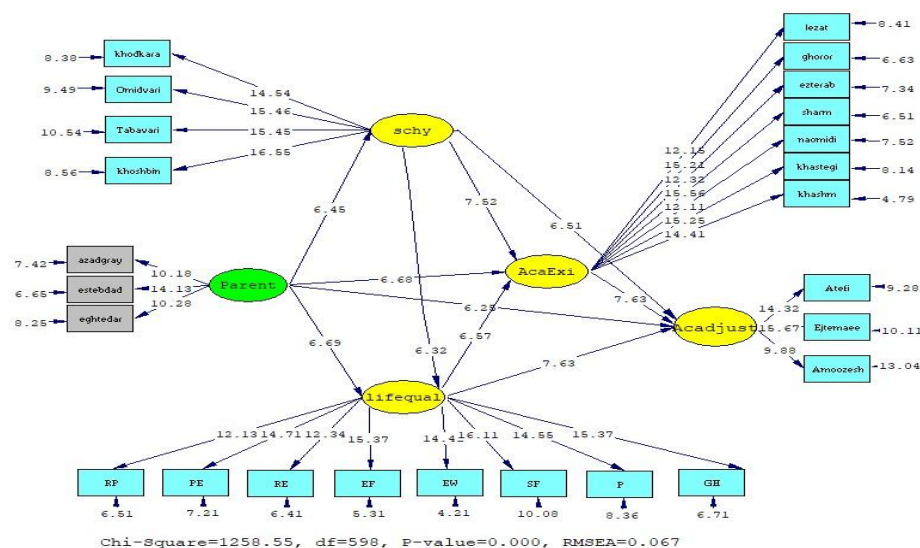
** $p < 0/01$

به منظور بررسی معادلات ساختاری لازم است که مفروضه‌های نرمال بودن، هم‌خطی چندگانه و استقلال خطاها مورد بررسی قرار گیرد. جهت نرمال بودن متغیرهای پژوهش از شاخص‌های کجی و کشیدگی استفاده شد. همانطور که در دوردیف آخر جدول ۱ مشاهده می‌شود شاخص‌های کجی و کشیدگی همه متغیرهای آشکار بین ۲- و ۲ قرار دارد که بیانگر عدم انحراف بیش از حد توزیع نمرات متغیرها از توزیع نرمال است. از این رو می‌توان استنباط نمود مفروضه نرمال بودن برقرار است. همچنین برای بررسی هم‌خطی چندگانه از آماره‌های تلرانس و تورم واریانس استفاده شد

که نتایج نشان داد هیچکدام از مقادیر تلرانس کوچکتر از حد مجاز ۰/۱ و هیچکدام از مقادیر تورم واریانس بزرگتر از حد مجاز ۱۰ نبود. از این رو می‌توان گفت مفروضه هم‌خطی چندگانه نیز برقرار بود. همچنین به منظور بررسی استقلال خطاها از آماره دوربین واتسون استفاده شد که این میزان $DW=1/66$ بدست آمد و نشان از برقرار این مفروضه می‌باشد. افزون بر نتایج فوق برای بررسی یافته‌های استنباطی پژوهش حاضر از مدل معادلات ساختاری استفاده شد. مدل ساختاری پژوهش به شرح زیر می‌باشد.



شکل ۱. مدل نهایی در حالت استاندارد



شکل ۲. مدل نهایی در حالت معنی‌داری

معنی‌دار بود که می‌توان گفت مدل پژوهش از برازش مطلوبی با داده‌ها برخوردار است. لذا در ادامه شاخص‌های برازش مدل نهایی پژوهش ارائه شده است.

همانگونه که در فوق مشاهده می‌شود، هر سه متغیر میانجی توانستند رابطه بین سبک‌های فرزندپروری و سازگاری تحصیلی را میانجی‌گری کنند. شایان ذکر است که تمامی مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرها

جدول ۲. شاخص‌های برازش مدل نهایی پژوهش

شاخص برازش	میزان	ملاک	تفسیر
χ^2/d	۲/۱۰	کمتر از ۳	برازش مطلوب
ریشه میانگین مربعات باقیمانده (RMR)	۰/۰۲۸	کمتر از قدر مطلق ۴	برازش مطلوب
شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۰۱	بیشتر از ۰/۹۰	برازش مطلوب
شاخص نیکویی برازش اصلاح شده (AGFI)	۰/۹۴	بیشتر از ۰/۹۰	برازش مطلوب
شاخص توکر-لویس (TLI)	۰/۹۶۵	بیشتر از ۰/۹۰	برازش مطلوب
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۳۲	بیشتر از ۰/۹۰	برازش مطلوب
شاخص نیکویی برازش مقصد (PGFI)	۰/۶۴۰	بالا تر از ۰/۵	برازش مطلوب
شاخص نرم شده برازندگی (NFI)	۰/۹۱۶	بیشتر از ۰/۹۰	برازش مطلوب
شاخص برازش نسبی (RFI)	۰/۹۴۸	بیشتر از ۰/۹۰	برازش مطلوب
شاخص برازش افزایشی (IFI)	۰/۹۳۶	بیشتر از ۰/۹۰	برازش مطلوب
ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)	۰/۰۶۷	کمتر از ۰/۱	برازش مطلوب

رابطه بین فرزندپروری ادراک شده و سازگاری تحصیلی، رابطه‌ای معنی‌دار است. این یافته همسو با نتایج مطالعات تنهای رشوانلو و حجازی (۱۳۸۸)، عالی‌پور (۱۳۹۱)، چاکال و همکاران (۲۰۱۹) و پینکورت و کوسر (۲۰۱۸) بود. در تبیین این یافته می‌توان گفت، والدین به‌عنوان اولین عوامل اجتماعی کردن کودکان نقش مهمی در تحول روانی و اجتماعی کودکان و ارضای نیازهای روانی آن‌ها دارند و سبک فرزندپروری آن‌ها انگیزش تحصیلی

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر تدوین و آزمون مدل سازگاری تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزندپروری ادراک شده با میانجی‌گری سرمایه روانشناختی، کیفیت زندگی و هیجان‌های تحصیلی بود. بر اساس برازش مدل مفهومی و نتایج بدست آمده حاصل از آن، ضریب مربوط به رابطه بین فرزندپروری ادراک شده و سازگاری تحصیلی از نظر آماری تأیید شده است. بنابراین،

دانش‌آموزان را تسهیل می‌کنند. تجربه روابطی ایمن و پایدار با والدین و پرورش در فضایی آرام و منظم لازمه بهزیستی روانی و جامعه‌پذیری کودک است و پژوهش‌های متعدد نیز نشان داده‌اند که با تغییر سبک فرزندپروری والدین می‌توان رفتار سازشی کودکان را بهبود بخشید (وانگ، ۲۰۱۴). همچنین نتایج این مطالعه نشان داد بین سرمایه روانشناختی و سازگاری تحصیلی رابطه آماری معنی‌داری وجود دارد. نتیجه‌ای که در مطالعات عمومی و همکاران (۱۳۹۶) و نورمن (۲۰۱۲) نیز به آن اشاره شده است. از این‌رو، در تبیین این یافته تحقیق می‌توان گفت، برخوردار بودن از سرمایه روانشناختی بالا، دانش‌آموزان را قادر می‌سازد تا علاوه بر مقابله بهتر در برابر موقعیت‌های استرس‌زا، کمتر دچار تنش شده، در برابر مشکلات از توان بالایی برخوردار باشند و کمتر تحت تأثیر وقایع روزانه قرار بگیرند. از این جهت، این‌گونه افراد در برابر مسائل درگیری و اشتیاق تحصیلی بالاتری از خود نشان می‌دهند و به موفقیت بیشتری دست پیدا می‌کنند (عمومی و همکاران، ۱۳۹۶). بنابراین، بهبود و تقویت سرمایه روانشناختی می‌تواند به نوبه خود بر کیفیت روابط فرد با دیگران تأثیرات سازنده‌ای داشته باشد. این امر در محیط خانواده که سرشار از روابط پیچیده بین افراد تشکیل‌دهنده آن است؛ می‌تواند نمود بیشتری داشته باشد. به عبارت دیگر تقویت سرمایه روانشناختی و ارتقای روزافزون آن می‌تواند تحمل سختی‌ها و ناملایمات زندگی فردی و حتی دانش‌آموزی را برای افراد میسر کند و آن‌ها را در حرکت به سوی رابطه‌ای موفق در محل تحصیل بین خود و سایر دانش‌آموزان و معلمان آن‌ها سوق دهد و سطح رضایت آن‌ها را ارتقا بخشد.

افزون بر آن بین کیفیت زندگی و سازگاری تحصیلی رابطه معنی‌داری بدست آمد. نتیجه‌ای که مشابه نتایج مطالعات زاهد بابلان و همکاران (۱۳۹۷) و داویسون و همکاران (۲۰۱۳) است. بنابراین، ادراک کلی دانش‌آموزان از میزان رفاه، بهزیستی و رضایت کلی وی از زندگی با رضایت و نگرش آنان درباره مدرسه، روابطشان با معلم و همسالان و پیشرفت، همبستگی معناداری وجود دارد. در تبیین یافته‌های این مطالعه می‌توان گفت سازگاری تحصیلی حیطه‌ای خاص از مفهوم عام سازگاری است که موضوع سازگار شدن فرد با دوره و رشته تحصیلی، محیط آموزشی و الزامات آن را مورد مطالعه قرار می‌دهد و عاملی مؤثر در پیشرفت و موفقیت تحصیلی، افزایش رضایت‌مندی و کیفیت زندگی

تحصیلی است، از سوی دیگر عدم سازگاری تحصیلی می‌تواند منجر به ایجاد افسردگی، احساس تنهایی و کاهش کیفیت زندگی تحصیلی شود و به عبارتی این موضوع دو سویه است. چه آنکه سازگاری تحصیلی نیز می‌تواند بر روی کیفیت زندگی تحصیلی و رضایت از مدرسه تأثیرگذار باشد. زمانی که دانش‌آموزان به گونه‌ای سازگارانه در مدرسه تحصیل کنند و با فعالیت‌های مدرسه سازگارانه کنار بیایند و آن‌ها را مطلوب و لذت بخش درک کنند، این ادراکات فعالیت‌های مدرسه‌ای یا کلاسی که، دامنه‌ی گسترده‌ای از فرآیندها، نگرش‌ها و باورها شامل ادراک کنترل، حمایت، خودمختاری و انتخاب و لذت است، نقش مهمی در انگیزش، شناخت و عملکرد دانش‌آموزان و کیفیت زندگی آن‌ها در مدرسه دارد. سازگاری تحصیلی و کیفیت زندگی هر دو به تجارب خوشایند و ناخوشایند دانش‌آموز مربوط می‌شوند، یعنی اگر علایق و ترجیحات و توانمندی‌های دانش‌آموز با شرایط و الزامات تحصیلی منطبق باشد، در دانش‌آموز تجربه‌ای خوشایند ایجاد می‌شود و در غیر این صورت تجربه‌ای منفی در وی ایجاد خواهد شد و از آنجا که کیفیت زندگی در مدرسه نیز، به رضایت کلی دانش‌آموزان از منظر تجارب مثبت و منفی آن‌ها بویژه در فعالیت‌های معمول مدرسه اشاره دارد، می‌توان گفت که سازگاری دانش‌آموز با مدرسه و تحصیل باعث رضایت خاطر وی و تجربه لذتبخش در وی می‌شود که این تجربه خوشایند نیز باعث کیفیت بالای زندگی او در مدرسه می‌شود.

با توجه به نتایج حاصل از برازش مدل، در مورد رابطه بین هیجان‌های تحصیلی و سازگاری تحصیلی ضریب بدست آمده حاکی از ارتباط معنی‌دار بین این متغیرها است. این نتیجه مشابه نتایج بدست‌آمده در مطالعات مارشند و گوتیه‌رز (۲۰۱۲) و دی‌مگیو و همکاران (۲۰۱۶) است. در تبیین این یافته می‌توان بیان نمود که سازگاری تحصیلی در دانش‌آموزان از عوامل زیادی از قبیل عامل آموزشی، فردی، اجتماعی و غیره تأثیر می‌پذیرد. زمانی که دانش‌آموزان از مدرسه تجارب مثبت داشته باشند، از یادگیری خود لذت می‌برند و می‌تواند حمایت معلمان و دیگر دانش‌آموزان و همسالان را نیز به دست آورند و بر این اساس، روابط معلم - دانش‌آموز، موفقیت تحصیلی و احساس هیجان و لذت از یادگیری از جمله عواملی است که در افزایش کیفیت تحصیلی و اجتماعی دانش‌آموزان نقش دارد. بنابراین، پژوهش‌های عاطفی در روانشناسی تربیتی

باید به نوع هیجان‌ها در موقعیت‌های آموزشی توجه داشته باشند، چرا که هیجانات آموزشی به طور مستقیم در رابطه با یادگیری و پیشرفت هستند. از سویی نتایج این مطالعه نشان بین سرمایه روانشناختی و کیفیت زندگی رابطه معنی‌داری وجود دارد. نتیجه‌ای که مشابه نتیجه مطالعات مخلوق و همکاران (۱۳۹۸) و سانتیسی و همکاران (۲۰۲۰) است. در تبیین این یافته می‌توان با توجه به مبانی نظری این حوزه بیان کرد که سرمایه روانشناختی با تکیه بر مؤلفه‌های روانشناختی مثبت‌گرا، منجر به ارتقای ارزش سرمایه انسانی و اجتماعی در فرد می‌شود. این مؤلفه‌ها در یک فرآیند تعاملی و با رویکرد ارزشیابی به زندگی فرد معنا می‌بخشد، تلاش فرد برای تغییر موقعیت‌های فشارزا را تداوم می‌دهد و او را برای ورود به صحنه عمل آماده، مقاومت و سرسختی وی در تحقق اهداف، به‌ویژه نحوه برخورد و عملکرد وی را مسئولین مدرسه تضمین می‌کند. همچنین با توجه به اینکه یکی از ابعاد سرمایه روانشناختی خودکارآمدی است، تقویت آن بر عملکرد دانش‌آموزان مؤثر خواهد بود؛ بدین معنی که وقتی دانش‌آموزان به توانایی‌ها و استعداد‌های خود در انجام وظایف یقین دارند، در آن‌ها نوعی انگیزه برای خلق نوآوری‌ها ایجاد می‌شود که باعث حضور فعال و پرثمر آن‌ها در مدرسه و تحصیل می‌شود؛ غیبت تحصیلی در آنان کاهش و با ذوق و علاقه بیشتری در مدرسه حاضر شده و پایداری آن‌ها به اصول مدرسه افزایش می‌یابد. در تبیین دیگر این یافته با توجه به مولفه امیدواری می‌توان گفت که افراد با سطح بالاتر امیدواری نسبت به مدرسه و ادامه تحصیل تعهد و علاقه بیشتری دارند و در موضوع‌های محرک و پشیمان از قبیل نوآوری‌ها نقش بیشتری ایفا خواهند کرد.

در نهایت، با توجه به مدل پرازش‌شده پژوهش و از آنجایی که رابطه معنی‌داری بین هر کدام از متغیرهای شیوه‌های فرزندپروری ادراک‌شده، سرمایه روانشناختی، کیفیت زندگی و هیجان‌های تحصیلی با سازگاری تحصیلی پذیرفته شده و نقش میانجی‌گری متغیرهای سرمایه روانشناختی، کیفیت زندگی و هیجان‌های تحصیلی تأیید شده است، در تبیین این یافته می‌توان گفت سبک فرزندپروری یکی از مهم‌ترین عوامل در تربیت فرزندان و ارضای نیازهای روانی آن‌ها بوده که انگیزش تحصیلی آن‌ها را تسهیل می‌کند. از این رو می‌توان با تغییر سبک فرزندپروری والدین نقش مؤثری در رفتار سازشی کودکان ایفا نمود. همچنین، تقویت سرمایه روانشناختی که خود در حضور فعال و پرثمر دانش‌آموزان در مدرسه مؤثر

است و نیز آموزش‌های متفاوت هوش هیجانی و کنترل مؤثر آن موضوعاتی است که لازم است مسئولان آموزش و پرورش در جهت ارتقای کیفیت تحصیلی و سازگاری دانش‌آموزان آن را در صدر برنامه‌های آموزشی خود قرار دهند.

این مطالعه محدودیت‌هایی داشته است. محدود بودن مطالعه به قلمرو مکانی و زمانی خاص و استفاده از ابزارهای خودگزارشی پرسشنامه از مهمترین محدودیت‌های این مطالعه بود. لذا بر اساس این محدودیت‌ها و نتایج مطالعه پیشنهاد می‌شود که این مطالعه بر روی سایر گروه‌ها در شهرهای مختلف اجرا شود و با نتایج این مطالعه مقایسه شود. بر اساس پذیرش رابطه بین سبک‌های فرزندپروری و سازگاری تحصیلی می‌توان پیشنهاد نمود که آموزش شیوه‌های فرزندپروری برای متخصصان تعلیم و تربیت، معلمان، والدین و دانشجویان و دانش‌آموزان و در کل، ذی‌نفعان آموزشی در صدر سیاست‌های حوزه آموزش و پرورش قرار گیرد. بر اساس پذیرش رابطه معنی‌دار سرمایه روانشناختی و سازگاری تحصیلی، توجه مسئولان، برنامه‌ریزان و دست‌اندرکاران نظام آموزشی جهت به‌کارگیری راهبردهایی از جمله؛ تشکیل کارگاه‌های آموزشی برای ارتقای سرمایه روانشناختی دانش‌آموزان و والدین و معلمان ضروری به نظر می‌رسد. با توجه به پذیرش رابطه بین کیفیت زندگی و سازگاری تحصیلی، می‌توان گفت شیوه‌ای که فرد در خانواده فکر و رفتار می‌کند شامل نحوه تربیت و جایگاه کودک در خانواده، روش کلی زندگی، ارزش‌های اجتماعی، طرز بر خود و فعالیت‌هاست و ترکیبی از الگوهای رفتاری و عادات فردی در سراسر زندگی است که در پی اجتماعی شدن به وجود می‌آید و می‌تواند در کیفیت زندگی از نظر روحی، جسمی و محیطی تأثیر بگذارد. بدین گونه که باعث نوع کیفیت زندگی متفاوتی می‌شود و سبک زندگی سالم‌تر به کیفیت زندگی بهتری منجر می‌شود. کیفیت هم همان گونه که ذکر شد از ابعاد مختلف جسمی، روحی، اجتماعی و محیطی تأثیر می‌گیرد. و این ابعاد در محیط خانواده و از طریق شیوه زندگی و تربیتی فرد به نحوه‌های متفاوت تأمین می‌شود. پس در نتیجه کیفیت زندگی می‌تواند بر عملکرد تحصیلی تأثیر بگذارد و آن ارزش و اهمیتی که در خانواده به تحصیلات می‌دهند و آن شرایطی که از جنبه‌های مختلف برای افزایش کیفیت زندگی انجام می‌دهند، بخصوص کیفیت روحی می‌تواند؛ در بهبود و افزایش عملکرد تحصیلی مؤثر باشد و از این رو لازم است تا خانواده‌ها با

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته روانشناسی تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی است. مشارکت کنندگان آگاهانه و داوطلبانه در پژوهش مشارکت نمودند و محققان خطری برای مشارکت کنندگان متصور نبودند.

حامی مالی: این پژوهش در قالب رساله دکتری انجام شده و بدون حمایت مالی است.

نقش هر یک از نویسندگان: نویسنده اول محقق اصلی این پژوهش است. نویسندگان

دوم و سوم اساتید راهنما و نویسندگان چهارم و پنجم اساتید مشاور پژوهش هستند.

تضاد منافع: نویسندگان پژوهش هیچ گونه تضاد منفعی در رابطه با پژوهش اعلام نمی‌نمایند.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از کلیه شرکت کنندگان این پژوهش تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

افزایش آگاهی در این زمینه در جهت افزایش کیفیت زندگی خود گام بردارند. پیشنهاد می‌شود تا مسئولین و سیاستمداران نیز در این حوزه در جهت افزایش سطح آگاهی خانواده‌ها تلاش لازم را مبذول دارند. از دیگر نتایج این مطالعه پذیرش رابطه بین هیجان‌های تحصیلی و سازگاری تحصیلی است. با توجه به این نتیجه، پیشنهاد می‌شود تا صاحب‌نظران ضمن ارائه راهکارهای کاربردی به خانواده‌ها و متولیان تربیتی تدابیری را اتخاذ نمایند تا زمینه الزام برای آموزش مؤلفه‌های هوش هیجانی به دانش‌آموزان در خانواده و مدرسه فراهم شود و زمینه‌ای مناسب برای ساختن محیطی مطلوب برای یادگیری و برقراری ارتباط فراهم گردد. رابطه بین سرمایه روانشناختی و کیفیت زندگی از دیگر نتایج بدست آمده است. از این رو، به‌منظور افزایش سرمایه روانشناختی پیشنهاد می‌شود کارگاه‌های بهبود سرمایه‌های روانشناختی برای مدیران و والدین برگزار شود.

References

- AhmadiGatab, T., Shayan, N., Tazangi, R. M., & Taheri, M. (2011). Students' life quality prediction based on life skills. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 1980-1982. doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.10.384
- Alaghaband, L., Sharifi, H. P., Farzad, V., & Aghayousefi, A. (2020). Predicting emotional divorce based on emotional literacy, coping styles, quality of life, resilience mediation. *Journal of Psychological Science*, 19(90), 733-743. <http://psychologicalscience.ir/article-1-603-fa.html>
- Alavi, A., Parvin, N., Salehian, T., & Samipoor, V. (2010). Assessment of the quality of life of children and adolescents with type 1 diabetes: Child and parental views. *Scientific Journal of Kurdistan University of Medical Sciences*, 15(1), 46-52. <http://sjku.muk.ac.ir/article-1-317-fa.html>
- AllipourBirgani, S. (2012). The Relationship of Parenting Styles and Adjustment in Shahid Chamran University Students. *Journal of Psychological Achievements*, 19(2), 213-232. https://psychac.scu.ac.ir/article_11753.html
- Amouei, N., Ajam, A. A., & Badnava, S. (2017). The role of psychological capital in predicting students' academic enthusiasm school of nutrition and food Shahid Beheshti University of medical Sciences. *Research in Medical Education*, 9(2), 75-66. Doi:10.29252/rme.9.2.75
- Baliad, M. R., MajidAv, H., & Ahadi, H. (2020). Comparison of social and cognitive development of 5-7 year old children based on parenting styles. *Journal of psychological science*, 18(84), 2279-2284. <http://psychologicalscience.ir/article-1-614-fa.html>
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *The journal of early adolescence*, 11(1), 56-95. doi.org/10.1177/0272431691111004
- Checa, P., Abundis-Gutierrez, A., Pérez-Dueñas, C., & Fernández-Parra, A. (2019). Influence of maternal and paternal parenting style and behavior problems on academic outcomes in primary school. *Frontiers in psychology*, 10, 378. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00378>
- Davison, S. N., & Jhangri, G. S. (2013). The relationship between spirituality, psychosocial adjustment to illness, and health-related quality of life in patients with advanced chronic kidney disease. *Journal of pain and symptom management*, 45(2), 170-178. <https://doi.org/10.1016/j.jpainsymman.2012.02.019>
- Di Maggio, R., Zappulla, C., & Pace, U. (2016). The relationship between emotion knowledge, emotion regulation and adjustment in preschoolers: A mediation model. *Journal of Child and Family Studies*, 25(8), 2626-2635. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0409-6>
- Edgerton, J. D., Roberts, L. W., & Below, S. V. (2012). Education and quality of life. *Handbook of social indicators and quality of life research*, 265-296. https://doi.org/10.1007/978-94-007-2421-1_12
- Farsijani, N., Besharat, M. A., & Moghadamzadeh, A. (2022). Predicting social adjustment based on attachment styles and cognitive emotion regulation strategies in adolescents. *Journal of psychological science*, 20(109), 71-88. <http://psychologicalscience.ir/article-1-1325-fa.html>
- Golparvar, M., & Jafari, M. (2013). Prediction of psychological capital through components of spirituality among nurses. *Iranian journal of psychiatric nursing*, 1(3), 35-44. <http://ijpn.ir/article-1-115-fa.html>
- Kadivar, P., Farzad, V., Kavousian, J., & Nikdel, F. (2009). Validating the Pekruns achievement emotion questionnaire. *Educational innovations*, 8(4), 7-38. http://noavaryedu.oerp.ir/article_78909.html?lang=en
- Kuppens, S., & Ceulemans, E. (2019). Parenting styles: A closer look at a well-known concept. *Journal of child and family studies*, 28(1), 168-181. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1242-x>
- Luthans, F., Avolio, B. J., Avey, J. B., & Norman, S. M. (2007). Positive psychological capital: Measurement and relationship with performance and satisfaction. *Personnel psychology*, 60(3), 541-572. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.2007.00083.x>
- Luthans, F., Vogelgesang, G. R., & Lester, P. B. (2006). Developing the psychological capital of resiliency. *Human resource development review*, 5(1), 25-44. doi.org/10.1177/1534484305285335
- Mahmoudpour, A., Darba, M., Veshki, S. K., & Pasha, S. (2020). Predicting student's academic competence based on parenting styles, perceived self-efficacy and emotion regulation. *Journal of Psychological Science*, 19(93), 1115-1124. <http://psychologicalscience.ir/article-1-788-fa.html>

- Makhlooq, M., Simi, Z., FathiMard, F., Mohammadi, M., & Ghaderi, S. (2019). The relationship between psychological capital of managers with work quality of life of nurses and client satisfaction in Semnan, Iran. *Scientific Journal of Nursing, Midwifery and Paramedical Faculty*, 5(1), 69-81. <http://sjnmp.muk.ac.ir/article-1-196-fa.html>
- Marchand, G. C., & Gutierrez, A. P. (2012). The role of emotion in the learning process: Comparisons between online and face-to-face learning settings. *The Internet and Higher Education*, 15(3), 150-160. doi.org/10.1016/j.iheduc.2011.10.001
- McClun, L. A., & Merrell, K. W. (1998). Relationship of perceived parenting styles, locus of control orientation, and self-concept among junior high age students. *Psychology in the Schools*, 35(4), 381-390. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1520-6807\(199810\)35:4<381::AID-PITS9>3.0.CO;2-S](https://doi.org/10.1002/(SICI)1520-6807(199810)35:4<381::AID-PITS9>3.0.CO;2-S)
- Mehrad Sadr, M., Khademolreza, N., Akhbari, S., Olamaei, M., & Hashemian, S. S. (2018). Psychometric Characteristics of Persian Version of Parenting Style Index. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 24(1), 80-91. <http://ijpcp.iums.ac.ir/article-1-2627-fa.html>
- Mohebi Nooredinvand, M. H., Shehni Yeilagh, M., & Sharifi, H. P. (2014). The relationship of psychological capital (hope, optimism, resiliency and self-efficacy) with the achievement goals and academic performance of the first-year students. *Research in Curriculum Planning*, 11(40), 61-79. https://jsr-e.isfahan.iau.ir/article_534316.html
- Montazeri, A., Goshtasebi, A., & Vahdaninia, M. S. (2006). The Short Form Health Survey (SF-36): translation and validation study of the Iranian version. *Payesh*, 5(1), 49-56. <http://payeshjournal.ir/article-1-756-fa.html>
- Narimani, M., Shahmohammadzadeh, Y., Omidvar, A., & Omidvar, K. H. (2014). A comparison of psychological capital and affective styles in students with learning disorder and normal students. *Journal of learning disabilities*, 4(1), 100-118. https://jld.uma.ac.ir/article_220.html?lang=fa
- Nikdel, F., Kadivar, P., Farzad, V., Arabzadeh, M., & Kavousian, J. (2013). Investigating the mediating role of academic emotions in the relationship between achievement goals and self-regulation learning strategies: Providing a structural modeling. *Educ Learn Stud*, 5(2), 113-36. [doi:10.22099/jsli.2014.2018](https://doi.org/10.22099/jsli.2014.2018)
- Norman, S. M., Avey, J. B., Nimnicht, J. L., & Graber Pigeon, N. (2010). The interactive effects of psychological capital and organizational identity on employee organizational citizenship and deviance behaviors. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 17(4), 380-391. doi.org/10.1177/1548051809353764
- Park, Y. W., & Kim, K. H. (2015). Effects of quality of life, family strength, self-resilience on the school adjustment in male high school students. *The Journal of the Korea Contents Association*, 15(1), 221-232. <https://doi.org/10.5392/JKCA.2015.15.01.221>
- Paydar, F., Hamidi, F., & Kargar, M. (2018). Effectiveness of rational emotive behavioral group counseling of emotional, social and educational adjustment of high school male students. *Knowledge & Research in Applied Psychology*, 19(1), 108-116. <https://doi.org/10.30486/jsrp.2018.540487>
- Pekrun, R., Goetz, T., Titz, W., & Perry, R. P. (2002). Academic emotions in students' self-regulated learning and achievement: A program of qualitative and quantitative research. *Educational psychologist*, 37(2), 91-105. https://doi.org/10.1207/S15326985EP3702_4
- Pekrun, R., Goetz, T., Titz, W., & Perry, R. P. (2002). Academic emotions in students' self-regulated learning and achievement: A program of quantitative and qualitative research. *Educational Psychologist*, 37(2), 91-106. https://doi.org/10.1207/S15326985EP3702_4
- Pinquart, M., & Kauser, R. (2018). Do the associations of parenting styles with behavior problems and academic achievement vary by culture? Results from a meta-analysis. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 24(1), 75. [doi:10.1037/cdp0000149](https://doi.org/10.1037/cdp0000149)
- Santisi, G., Lodi, E., Magnano, P., Zarbo, R., & Zammitti, A. (2020). Relationship between psychological capital and quality of life: The role of courage. *Sustainability*, 12(13), 5238. <https://doi.org/10.3390/su12135238>
- Sinha, A. K., & Singh, R. P. (1968). Adjustment inventory for college students. *Indian Psychological Review*. <https://psycnet.apa.org/record/1969-11351-001>
- Tanhae Reshvanloo, T. F., & Hejazi, E. (2010). The relationships among the perceived parenting styles, academic motivation and academic achievement in high school students. *Teaching and Learning Research*, 7(2), 1-14. http://tlr.shahed.ac.ir/article_2229.html?lang=en
- Wang, H. (2014). The relationship between parenting styles and academic and behavioral adjustment

- among urban Chinese adolescents. *Chinese Sociological Review*, 46(4), 19-40.
<https://doi.org/10.2753/CSA2162-0555460402>
- Yang, X., Fan, D., Xia, Q., Wang, M., Zhang, X., Li, X., ... & Pan, F. (2016). The health-related quality of life of ankylosing spondylitis patients assessed by SF-36: a systematic review and meta-analysis. *Quality of Life Research*, 25(11), 2711-2723.
<https://doi.org/10.1007/s11136-016-1345-z>
- Zahed-Babelan, A., Karimianpoor, G., & Dashti, E. (2014). The relationship between quality of life-school with academic encouragement considering the mediating role of academic self-concept. *Educational and Scholastic studies*, 3(4), 31-48.
https://pma.cfu.ac.ir/article_499.html